

Illatos pedagógia.

Künn a Zugló szélén, az Angol-utca végében egy élénk színekben pompázó kis liget terül el. Szerény, vidékies kerítés veszi körül s a kapu fölött apró betűk tudatják, hogy ez a kis terület az Iskola i növénykert. A főváros létesítette ezt az intézetet, azzal a bájos, poétikus gondolattal, (legalább azt hiszem), hogy a növénytant kiemelje a száraz, unalmas, agygyötrő tantárgyak sorából, s a gyermek szemét és lelkét eleven növények s illatozó virágok szemléltetésével gyönyörködtetve oktassa botanikára.

Mert a növénytan az én időmben (lehet, hogy azóta változott pedagógiai képlete) unalmas, kíméletlen és főleg haszon nélkül való tantárgy volt. Megtanultuk például az utszéli zsázsáról, hogy alsó levelei nyélbe keskenyedők, a felsők szárölelők hogy virágzata sűrűn bogernyős, hogy bibeszála hosszú, hogy a kocsány a termés érésekor vízszintesen eláll, s főleg, hogy a négy fő porzósakhoz tartozik.

Már most akármilyen kinnal vagy lelkesedéssel tanultuk is meg az utszéli zsáza természetrajzi tulajdonságait, nem ismertünk rá mikor az utak szélén, a vetésben vele találkoztunk. És így teljesen hiábavaló volt megtanulni.

Azokat a mezei virágokat, amelyeknek nevét tudom, s amelyeket mind jó ismerősöket köszöntök a réten, apám egyik öreg csöszje, egy analfabéta, ismertette meg velem. Máig is hálás vagyok az öreg Nyárinak azért a növényteni oktatásért, amelyben részesített, mikor a pompázó tavaszutó évadján az országúti árokszálen sorra nevezte a vadvirágokat Sokkal több hasznát láttam ennek az ismeretnek mint az összes deklinációknak és konjugációknak amikkel tudós professzoraim a szarvasi gimnáziumban teletömték a fejemet.

És milyen szépek, kifejezőek, ötletesek a vadvirágoknak az a neve, amelyet a nép ajka formált Nemcsak nyelvünknek, de a magyar nép képzeletének csodálatos gazdagsága nyilatkozik meg bennük

Hogy mást ne is említek, az utszéli zsázsának, melyről föntebb szóltam, kilenc egyét neve is él a nép ajkán. Ide is iktatom a neveket: borserejű fü, borsfü, borsika, borsikatorma, rézsuka, sásafü, szépítőfü, törökországi torma, pórmustár.

A minap került kezembe egy érdekes munka, mely „Magyarország virágos növényei” nevet viseli. Nem emlékezem, hogy tudományos munka (magyar nyelven) valamikor olyan vonzó hatást gyakorolt volna reám. Mindjárt meg is emlittem, hogy Wagner János irta és Mágocsy Dietz Sándor egyetemi tanár nézte át a szövegét

Órákig forgattam a színes illusztrációkkal pazarul kiállított albumalaku könyvet és örömmel tapasztaltam, hogy azok közül a nevek közül, amelyekkel jó negyven év előtt az öreg csöszünk ismereteimet gyarapította, sokkal találkozom a könyvben.

De találkoztam száz és száz eredeti magyar virágos növény elnevezéssel, melyeknek azelőtt híret sem hallottam. Ismétlem, rendkívül jellemző elnevezések, melyeknek nagyrésztét úgy kell tekintenünk, mint a magyar génusz szüziösen tiszta, a tudomány által nem befolyásolt alkotásait.

Csak úgy vaktában felsorolok egy-két marokkal a virágnevekből: zilált kásafü, szagos borjupázsit, bubás bajuszfü, illatos Mária-fü, gyapjas selyemperje, közönséges cigányzab, ebgyógyulás, harmatkása, réti ördög haraptafü, galambszinü ördög szem, ebfojtó müge, fityfirty centike, orvosi falfü, üveglevelü békaszölö, bojtorjános mizsót . . .

Ezt a nyelvészeti virágokrétát a vastag, harmad-félszáz oldalas könyvnek, alig néhány lapjáról jegyeztem ide, s némi melánkóliával gondolok arra, hogy az én időmben még nem állottak a virágok barátainak hasonló könyvek rendelkezésére.

De természetesen a virág maga a legszebb könyvnel is szebb, vonzóbb és illatosabb. Ha a gyermek lelkében komoly érdeklődést akarunk ébreszteni, akkor azt csak magával a virággal tehetjük.

Igy gondolkozott a fővárosi tanügyi osztálynak az a referense, (vagy Bárczy István vagy gróf

Festetich Géza volt) ki az angol-utcai Iskolai növénykert alapját megvetette. Az a kert, mely néhány holdnyi területen a kerti, mezei, erdei és délszaki növények legszebb példányait termeli, már azt hiszem, három év óta áll fenn. Igazgatója Vargha Márton, egy fiatal botánikus; ki sok tudással és lelkes szeretettel ápolja virágos növényeit.

A fővárosi iskolák hétről-hétre kapnak tőle virágokat, a növényvilág remekei kerülnek a gyermekek szeme elé, kik alig várják, hogy kimehesenek az ő számukra létesített botanikai kertbe.

A minap magam is töltöttem néhány órát kinnt az Iskolai növénykertben, s mondhatom nem fogytam ki abból a gyönyörűségből, amit forma, szín és illat együttesen adni tud.

Csodálkoztam, hogy a napi sajtó erről a legszebb pedagógiai hangulatról még nem vett tudomást, holott egyébként oly feles bőséggel foglalkozik a főváros ügyeivel. Ennek a cikknek egyik célja az, hogy a nagy közönség figyelmét oda terelje arra a kis virágos oázisra, mely fontos szerepet van hivatva betölteni a főváros esztétikai fejlődésében.

Igen, a virágos Budapestet erről a kis helyről fogják megvalósítani. Tudni kell ugyanis, hogy ez a kis hely — így kontemplálja azt Déri tanácsos, a fővárosi tanügyi osztály mostani referense — nem sokára hatalmas nagy területté szélesedik ki. Husz holdas területet vesznek hozzá, hogy az oktatáson felül egész Budapestet elláthassák olcsó cserépvirággal.

Végre egy tétel fog szerepelni a főváros kiadásaiiban, mely a poézisnek jut! De egyebet is hallottam a tudós igazgatótól. Táblákat fog bevetni az összes hazai gabonanemüekből, melyek szépen egymás mellett fognak selymes zöldjüket mutatni az oda zarándokoló iskolás fiuknak. És azok ott megtanulják még füalakban megkülönböztetni, hogy melyik az őszi, melyik a tavaszi buza. A bugó fűszálas táblák közül melyik a rozs, az árpa, a zab? És a többi.

Most egyik sem tudja megkülönböztetni a közönséges pázsittól, az bizonyos.)

Ez a terv végtelenül tetszett nekem s nagy gyönyörűséget fog szerezni a főváros gyermekeinek (kik között egy csomó unokám van).

Csak attól félek, hogy az ilyen szép tervek vagy soha, vagy nagyon elkésve valósulnak meg. Mindig másra kell a pénz . . . Kevésbé szép dolgokra . . .